חמאס נכשל בהפיכת יו"ש לחזית חדשה, אך מתבסס רק 10 דקות מערי ישראל

written by תא"ל במיל' יוסי קופרווסר | 27.04.2024

על פניו, נראה כי לא הרבה נשתנה ביהודה ושומרון מאז מתקפת הטרור שביצע חמאס מעזה ב-7 באוקטובר. מצד אחד, חוליות טרור ומחבלים בודדים ממשיכים במאמציהם לבצע פיגועים, ולעיתים, כפי שהיו פני הדברים מזה למעלה משנתיים, הדבר עולה בידיהם והם גובים מאתנו מחיר כבד. מאז שפרצה המלחמה, נרצחו 21 ישראלים בפיגועים שביצעו מחבלים מיהודה ושומרון ומירושלים. מנגד, נמשכת ביתר שאת הלחימה של כוחות הביטחון הישראליים במחבלים, המתבטאת בסיכול פיגועים רבים, הן על ידי פשיטות על מרחבי הפעולה של המחבלים, בעיקר במחנות הפליטים, והן בפעולות סיכול במוקדי החיכוך ובענישה של המחבלים (בדגש על הריסת בתיהם).

ברור כי תקוותה של חמאס לאחד את הזירות ולהביא להתקוממות עממית רחבה ביהודה ושומרון נכזבה. גם הציפייה של ארגוני הטרור והחשש מצד גורמי הביטחון, שחודש רמדאן יביא להתגברות ניכרת בהיקף הפיגועים והנפגעים, לא התממשה. זאת, הודות להבדלים היסודיים בין הזירות (נוכחות צה"ל וחופש הפעולה שלו בכל השטח וההתיישבות באיו"ש, והשוני באופי המאבק בישראל שמקדמים חמאס והרשות הפלסטינית).

עם זאת, חלו לא מעט שינויים בעוצמות של התופעות המעצבות את המציאות ביהודה ושומרון בשני הצדדים. ראשית, כוחה הפוליטי של חמאס, שהיה רב גם לפני 7 באוקטובר, התעצם עוד יותר והתמיכה הציבורית בה, לפי סקרי דעת הקהל, הגיעה לשיאים חדשים מיד אחרי מתקפת הטרור, ונותרה גבוהה. בה בעת, ירדה עוד יותר התמיכה ברשות הפלסטינית ובעומד בראשה. בינתיים התקרבנו שישה חודשים נוספים אל "היום שאחרי אבו מאזן" (שחגג יום הולדת 88, וציין את כניסתו לשנה ה-20 של כהונתו בת ארבע השנים כראש הרשות).

תחת לחץ אמריקני הוחלפה הממשלה הפלסטינית בממשלת טכנוקרטים, אך בפועל מדובר באותה גברת בשינוי אדרת, והמחויבות של הרשות לנרטיב המאבק בישראל נותרה בעינה. כך, הממשלה החדשה תמשיך להימנע מגינוי מתקפת 7 באוקטובר, לשלם משכורות למחבלים האסורים בישראל (כולל מחבלי הנוח'בה של חמאס) ולהשתמש בספרי לימוד המקדמים שטנה ומפארים טרור. ניתן לקבוע שלא הייתה התקדמות לקראת כינון רשות פלסטינית מחודשת, שתוכל לקבל אחריות לרצועת עזה בתום המלחמה.

במישור המבצעי, גברו מאמציה של איראן להחדיר למחבלים בשטחי הרשות אמצעי לחימה מתקדמים, שנראה שרובם סוכלו, ובלטו פיגועים שבוצעו לאורך צירי התנועה, בדגש על המחסומים בכניסה לירושלים, על ידי חוליות קטנות ופחות על ידי מחבלים בודדים. כמו כן,

התרחבו המגמות של יצירת התארגנויות טרור חוצות השתייכות ארגונית, על בסיס מרחב מגורים ושל מעורבות אנשי כוחות הביטחון הפלסטיניים בפיגועים.

בתגובה לפיגועים המשיכו גורמים קיצוניים בקרב המתיישבים באיו"ש בביצוע פעולות אלימות נגד האוכלוסייה הפלסטינית. למרות שלא ניכרת עלייה בממדי פעילות מגונה זו, היא זכתה לתשומת לב גוברת מצד מדינות המערב, שלראשונה הטילו עיצומים על מתיישבים המעורבים בה, לטענתן.

מול אתגרים אלה הגבירה מערכת הביטחון הישראלית את עוצמת המאבק בטרור. סדר הכוחות הוגדל והושתת בעיקר על אנשי מילואים ועל יחידות ייעודיות ללחימה בטרור. היקף הפעילות התרחב מאוד, בעיקר בכל הקשור לפעילות סיכול יזומה. פשיטות על מוקדי הטרור ברחבי יהודה ושומרון מתבצעות כמעט מידי לילה על בסיס מודיעין איכותי וממוקד.

כתוצאה מהפעילות המוגברת נהרגו למעלה מ-420 מחבלים, ובהם בכירים רבים שפיקדו על ההתארגנויות המקומיות, ונעצרו למעלה מ-4,000 מחבלים, מהם כ-2,000 פעילי חמאס. הפגיעה בתשתיות הטרור כתוצאה מכך היא מוחשית ויש לה חלק גדול בהצלחה למנוע טרור בהיקף נרחב בהרבה, אך היא רחוקה עדיין מלהביא לשינוי אסטרטגי בדמות דיכוי היכולת, ולא כל שכן המוטיבציה, לבצע פיגועים. תשתיות הטרור משתקמות והמשך הטיפול בהן מחייב את מערכת הביטחון להמשיך ולהקצות משאבים למשימה זו, כמו גם להתמודדות עם גילויי האלימות מצד קיצונים ישראלים. יש בהחלט צורך להמשיך לקיים תהליכי למידה גם מול איומי הטרור מאיו"ש ולהמשיך לשפר את דרכי הפעולה.

שינוי מהותי שאיפשר את הפעילות היזומה הנרחבת היה אי-הרלוונטיות של החשש מכך שפעילות כזו תביא להסלמה מעזה, שבעבר היה שיקול מרתיע לגבי אופי פעילות הסיכול באיו"ש. שינויים נוספים שהשליכו על המערכה נגד הטרור היו חיסולו של סאלח אל-עארורי, שהיה אחראי במשך שנים על פעילות הטרור של חמאס באיו"ש, ההחלטה למנוע כניסת פועלים פלסטינים לעבודה בישראל, על השלכותיה הכלכליות והביטחוניות. להבדיל, תצוין המוכנות הגבוהה של תושבי היישובים להגן על עצמם.

לסיכום, למרות השינויים במאפייני הפעילות וההישגים שהם הניבו, יש להמשיך ולהשקיע בשימור והעצמת ההישגים. המצב נזיל מאוד ובהתחשב בהיקף הנרחב של הפיגועים והניסיונות לבצע פיגועים, הפוטנציאל להידרדרות איננו מבוטל. סביר, שככל שישראל תתקדם לקראת השלמת השגת יעדי המלחמה בעזה (ובצפון), כך ייקל עליה לרסן את גורמי הטרור גם ביהודה ושומרון.

בתוך כך, על ישראל להמשיך בחשיבה על "היום שאחרי אבו מאזן" ולהיערך גם לאפשרות הסבירה שהשלטון לא יעבור באופן חלק ליורשיו המסומנים וממשיכי דרכו, ובמקום זאת יתפתחו מאבקי כוח שיובילו לחוסר יציבות ולהתחזקות של גורמים קיצוניים. כמו כן, צפוי אתגר הולך ומחריף של התמודדות עם הניסיון הבין-לאומי לכפות על ישראל נתיב שיוביל להקמת מדינה פלסטינית שתסכן את ביטחונה, כולל באמצעות הצגת פיתויים בדמות נורמליזציה עם סעודיה,

ואיומים בהכרה חד-צדדית במדינה פיקטיבית כזו ובסנקציות נגד גורמים ישראליים.

פורסם ב-N12 בתאריך 27.4.2024.